

РОЗДІЛ 1

Мое прізвище — Селмон¹ — звучить як назва риби; а звали мене Сьюзі. У день мого вбивства, 6 грудня 1973 року, мені було чотирнадцять. Більшість зниклих дівчаток на сторінках газет із сімдесятих були схожими на мене: біла шкіра, ріденьке русяве волосся. Це було ще до того, як на пакетах з молоком чи у щоденній пресі почали публікувати фото дітлахів будь-якої раси чи статі. Все сталося тоді, коли люди ще не йняли віри у можливість чогось подібного.

Для свого шкільного випускного альбома я обрала вислів іспанського поета Хуана Рамона Хіменеса — це моя сестра підсадила мене на нього. Там було так: «Якщо тобі дадуть лінійований папір, пиши впоперек». Він припав мені до душі бо, по-перше, втілював усе моє презирство до мого обмеженого рамками оточення (читай: до класу), а по-друге, це не була якась дурнувата цитата рок-гурту, і мені здавалося, що так я справлятиму враження освіченої особи. Я ходила на гурток шахів, а ще до хімічного клубу, але в мене пригорали усі страви на уроках кулінарії у пані Дельмініко. Моїм улюбленим учителем був пан Ботт. Він викладав біологію

¹ *Salmon* (англ.) — лосось.

і любив «оживляти» жабок та раків, яких ми розтинали на уроках: він робив так, що ті аж витанцьовували у своїх навощених препарувальних лотках.

До речі, це не пан Ботт убив мене. Ви не думайте, що кожен, з ким ви тут познайомитеся, — це підозрюваний. У цьому й проблема: ніколи не можна сказати напевне. Пан Ботт прийшов на мій вечір пам'яті (дозвольте додати, що там зібралася майже вся середня школа — а я ніколи не була популярною дівчиною) і довго плакав. У нього хворіла дитина. Ми всі про це знали, тож коли він сміявся зі своїх жартів, що були допотопними ще навіть до того, як пан Ботт почав вчителювати, ми сміялися разом з ним. Часом навіть вимушено, просто щоб його потішити. Його донька померла за півтора роки після моєї смерті. У неї був рак крові, але у своєму раю я її ніколи не зустрічала.

Мене вбив наш сусід. Моїй мамі подобалися квіти перед його будинком, а мій тато одного разу обговорював з ним якесь добриво. Мій вбивця вірив у ефективність таких застарілих лайфгаків, як яечна шкаралупа чи кавова гуща — мовляв, ними користувалася ще його мати. Мій тато тоді прийшов додому і жартував про те, що, може, сад цього чолов'яги і красивий, але як тільки настане спека, то смердітиме дай боже.

Але 6 грудня 1973 року падав сніг. Я вирішила зрізати дорогу зі школи додому і пішла через кукурудзяне поле. Надворі було темно, бо взимку дні коротшають; пам'ятаю, як складно було пробиратися тоді крізь зламани кукурудзяні стебла. Сніжок легко опадав додолу, наче крихітні пластівці. Я намагалася дихати носом,

аж поки з нього не почало текти так, що я змушена була роззявити рота. За два метри від того місця, де стояв пан Гарві, я висунула язика, щоб спробувати сніжинку на смак.

— Не лякайся, — сказав пан Гарві.

Ну звісно ж, серед того кукурудзяного поля в темряві я налякалася. Після смерті я подумала, що в повітрі тоді витав якийсь ледь відчутний запах одеколону, але я не звернула на нього уваги чи подумала, що він лине від якогось із будинків попереду.

— Пане Гарві, — сказала я.

— А ти ж старша донька Селмонів, правда?

— Так.

— Як там поживають твої батьки?

Хоч я і була найстаршою дитиною в родині, а ще завжди отримувала найвищі оцінки на природничих тестах, але поруч із дорослими мені завжди ставало ніяково.

— Все гаразд, — сказала я. Мені було холодно, але не тільки від природної влади його віку, а ще від того, що він був нашим сусідом і якимось говорив з моїм татом про добрива, я не наважувалася піти.

— Я тут дещо збудував, — сказав він. — Хочеш поглянути?

— Я трохи змерзла, пане Гарві, — сказала я. — І мама чекає мене вдома до сутінків.

— Сутінки вже настали, Сьюзі, — сказав пан Гарві.

Якби ж я відразу помітила, що щось тут не те. Я ніколи не називала йому свого імені. Певно, я тоді подумала, що це мій тато розказав йому про мене якусь смішну історію, яка в його батьківських очах була лише

підтвердженням любові до дітей. Мій тато був з тих людей, хто тримає у ванній нижнього поверху твої дитячі фото, де тобі три рочки і ти стоїш гола. Слава богу, що мене таке приниження оминуло, і він вивісив фото моєї меншої сестрички, Ліндсі. Але тато полюбляв розповідати історію, що коли народилася Ліндсі, я дуже ревнувала, й одного разу, коли він говорив по телефону в іншій кімнаті, я злізла з дивану — а він бачив мене з того місця, де стояв, — і намагалася напісяти на голову Ліндсі, яка лежала у своєму візочку. Ця історія щоразу змушувала мене червоніти: коли він розповідав її пастору нашої церкви, сусідці пані Стед, яка працювала терапевткою, і він хотів почути її думку із цього приводу, а також усім, хто казав, що Сьюзі не з полохливого десятка.

— Не з полохливого десятка! — казав мій батько. — Зараз я вам дещо розкажу!

Адалі він одразу починав свою історію, де «Сьюзі напісяла на Ліндсі».

А втім, як виявилось, мій батько ніколи не розповідав панові Гарві ні про нас, ні про той випадок.

А пізніше, коли пан Гарві зустріне мою маму на вулиці, він скаже їй:

— Я чув про цю жахливу, жахливу трагедію. Нагадайте, як звали вашу доньку?

— Сьюзі, — скаже моя мама і зіщулиться від цього тягаря. Вона наївно сподіватиметься, що одного дня він стане легшим, не підозрюючи, що біль продовжить приходити у нових і більш різноманітних проявах протягом решти її життя.

Пан Гарві скаже їй звичне:

— Сподіваюся, вони знайдуть цю сволоту. Співчуваю вашій утраті.

До того часу я вже буду у своєму раю. Я збиратиму до купи свої частини тіла і не віритиму в його зухвалість.

— А у цього чоловіка геть совісті немає, — сказала я тоді до Френні, моєї консультантки з питань прийому до раю.

— Це точно, — відповіла вона, ось так просто висловивши свою точку зору. У моєму раю не було зайвого непотребу.

Пан Гарві сказав, що на це піде кілька хвилин, тож я пішла за ним углиб кукурудзяного поля. Тут уже було не так багато зламаних стебел, адже цим шляхом ніхто не ходив.

Коли Баклі, мій маленький братик, запитав у мами, чому ж ніхто із сусідів не їсть кукурудзи з поля, то мама відповіла, що вона кормова.

— Ця кукурудза для коней, а не для людей, — відповіла вона.

— І не для песиків? — запитав Баклі.

— Ні, — відповіла мама.

— І не для динозаврів? — запитав Баклі. Так розмова продовжувалася далі.

— Я тут зробив маленький сховок, — сказав пан Гарві.

Він зупинився й обернувся до мене.

— Я нічого не бачу, — пролунала моя відповідь. Я розуміла, що пан Гарві якось дивно на мене дивиться. Мені вже траплялося ловити такі погляди від старших чоловіків, відколи моє тіло втратило свою звичну

дитячу пухкість, але у яскраво-синій парці і жовтих штанах-кльош я точно не змушувала їх втрачати глузд. У пана Гарві були маленькі круглі окуляри в золотій оправі, з-над яких він дивився на мене.

— Сюзі, тобі варто бути уважнішою, — сказав він.

Мені хотілося уважно звернутися звідти, але я цього не зробила. Чому? Френні казала, що немає сенсу мучити себе цими запитаннями: «Ти не пішла, і на тому крапка. Викинь з голови. Від цього жодного сенсу. Ти померла, і мусиш це прийняти».

— Спробуй ще раз, — сказав пан Гарві, присів навпочіпки і постукав по землі.

— Що це? — запитала я.

Мені змерзли вуха. Різнокольорову шапку з помпонами та дзвіночками, яку мама зв'язала мені на Різдво, я була засунула до кишені, тож зараз стояла без неї.

Пам'ятаю, що я підійшла і тупнула об землю біля нього. Поверхня відчувалася твердішою за замерзлу землю, а вона далеко не м'яка.

— Це дерево, — сказав пан Гарві. — Щоби вхід не обвалився. А все інше — то земля.

— Що це таке? — запитала я. Мені більше не було холодно, і його погляд мене не насторожував. Всередині прокинулося відчуття, ніби на уроці природничих наук: допитливість.

— А ти заліз і подивися.

Мені було ніяково пролазити досередини, і сам пан Гарві теж про це сказав, як тільки ми пробралися до нори. Але мене настільки приголомшив димар для виведення диму назовні — а раптом колись захочеться

розпалити вогонь — що я навіть забула про те, яким незграбним має бути вхід та вихід з нори. Ще майте на увазі, що мені ніколи не доводилося мати справу з утечею. Найгірше, від чого мені доводилося нахивати п'ятами, був Арті — школяр з дивакуватою зовнішністю, чий батько працював трунарем. Він любив удавати, ніби носить із собою шприц із рідиною для бальзамування, а в зошитах завжди малював голки, з яких скрапувала темна рідина.

— Крутецько! — сказала я панові Гарві. Він міг бути хоч Горбанем з Нотр-Даму, про якого ми читали на уроці французької — мені було байдуже. На мить я перетворилася на свого брата Баклі під час односторонньої поїздки до Американського музею природознавства в Нью-Йорку, де він закохався у велетенських скелетів на виставці. Слова «крутецько» на людях я не використовувала ще із часів початкової школи.

— Це було легко, як раз плюнути, — сказала Френні.

Я досі бачу ту нору, ніби то сталося вчора, — а так і було. Наше життя — це вічне вчора. Нора була завбільшки з маленьку кімнатку, наче передпокій у нас удома. Там стояли наші черевики і висіли дощовики, а мама ще й примудрилася помістити туди пральну машину і сушарку одна на одній. Усередині тієї нори я майже могла випростатися, але пан Гарві мусив нахилитися. З кожного боку від виходу він збудував лавки, куди й примостився.

— Роззирнися, — сказав він.

Я зачудовано поглянула туди, де над паном Гарві була вирита у стіні поличка, куди він поклав сірники, набір